

NACRX002LRNI

Dne: 11.5.2017 | Naše značka: NA- 1253-4/10-2017 | Vyřizuje/tel.: Ďurovič / 974 847 111
Vaše značka:

ZPRÁVA ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

MÍSTO: Rabat, Malta

ÚČEL CESTY: účast na konferenci 9th European Heads of Conservation

ÚČASTNÍCI CESTY: doc. Dr. Ing. Michal Ďurovič

ZPRÁVU PODÁVÁ: doc. Dr. Ing. Michal Ďurovič

NAVŠTÍVENÉ INSTITUCE: Národní archiv Malty – Rabat, Hospital street

TRVÁNÍ CESTY: 3. – 6. května 2017

DATUM VYHOTOVENÍ: 14. května 2017

SCHVALUJE: PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka Národního archivu
podepsáno elektronicky

TEXT ZPRÁVY ZE ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY

ČÁST VŠEOBECNÁ:

Účel cesty

Ve dnech 3. až 6. května 2017 jsem se zúčastnil pravidelného setkání 9th European Heads of Conservation, který v rámci předsednictví EU organizoval Národní archiv Malty. Národní archiv Malty sídlí v městě Rabat (Hospital Street). Samotného jednání se účastnilo 22 zástupců z národních archivů zemí Evropské unie (viz příložený seznam účastníků).

Účastníci 9th European Heads of Conservation, Rabat, Malta

Tématem letošního setkání bylo sdílení zkušeností s digitalizací archiválií z pohledu konzervátorů a restaurátorů (Manual of First Line Conservation for Digitization) a problémy spojené s dokumenty, které jsou poškozené železogatovými inkousty (viz příložený program).

Časový průběh cesty

3. 5. 2017

- Přílet a ubytování ve Vallettě

4. 5. 2017

- Jednání v Národním archivu Malty (Rabat, Hospital street)
- Exkurze po pracovištích Národního archivu Malty (studovna, depozitáře, restaurátorské pracoviště)

5. 5. 2017

- Jednání v Národním archivu Malty (Rabat, Hospital street)
- Návštěva katedrálního muzea a archivu a katedrály sv. Pavla ve městě Mdina

6. 5. 2017

- Odlet do Prahy

ČÁST ODBORNÁ:

Průběh jednání

První den jednání (4. 5.) zahájil národní archivář Malty Dr. Charles J. Farrugia Ph.D., který všechny přítomné přivítal v budově Národního archivu Malty ve městě Rabat, které je přibližně 15 km vzdálené od hlavního města Malty Valletty. Téma prvního dne jednání a části dne následujícího byla digitalizace archiválií z pohledu konzervátorů a restaurátorů, kteří archiválie pro digitalizaci připravují. Každý účastník jednání informoval o digitalizačních projektech ve své instituci a úkolech restaurátorských pracovišť (jednotlivé prezentace jsou přílohou této cestovní zprávy). Digitalizační projekty ve většině zemí EU jsou vnímány nejen jako nástroj zpřístupnění informací, ale jako nástroj preventivní péče (minimalizování manipulace s originály). Za zmínku stojí prezentace finského kolegy Istvána Kecskemétiho z Národního archivu Finska v Helsinkách. V přípravě archiválií na digitalizaci se kvalifikovaní restaurátoři zabývají nejvíce poškozenými archiváliemi (především korozí železobalovými inkousty, požárem,...) a drobné opravy (odstranění kancelářských sponek, vyrovnání deformací, odstranění nečistot) je svěřeno zaučeným pracovníkům. Pro veškeré úkony jsou vypracovány přesné instrukce a pokyny. Poněkud nezvyklým byl přístup k novodobým vázaným předlohám, ze kterých byly odstraněny knižní desky, knižní vazba byla na řezačce odříznuta a jednotlivé

listy knižního bloku byly automatickým skenerem digitalizovány. Moderní dokumenty po roce 1975, jsou po digitalizaci z 80-89 % skartovány!

Johanna Fries Markiewicz z Švédského národního archivu ve Stockholmu informovala o zřízení pracoviště MKC (Media Converting Center), které je součástí říšského archivu a které hromadně digitalizuje pro ostatní švédské archivy. Do budoucna by se toto pracoviště chtělo zabývat digitalizací archiválií na křehkém papíru a archiváliemi poškozenými plísněmi. Přednášející se zamýšlela nad tím, co vlastně znamená dostupnost a uchování archiválií, tj. nad jejich využitím a úrovní ochrany. Jako jediná ze všech referujících se také zabývala současnou úlohou restaurátora v procesu digitalizace. Vyslovila názor, že tato role se pozvolna mění, ale není jasné, kam vlastně směřuje (pracné a finančně náročné restaurování originálů vs. „ambulantní opravy“ a příprava pro digitalizaci).

Anna Czajka z Archiwum Głównie Akt Dawnych ve svém příspěvku informovala o výsledcích spolupráce s dr. Łojewskim z Jagelonské univerzity v Krakově, který vyvinul speciální digitalizační zařízení (osvětlení LED diodami) pro reliéfní pečetě pod papírovým krytem.

První den jednání byl zakončen exkurzí po jednotlivých pracovištích Národního Malty. Ve studovně byla připravena malá výstavka významných archivních dokumentů týkajících se historie Malty, poté v depozitáři byly ukázány pergamenové listiny a pečetě a exkurze byla zakončena ukázkou velmi malého, ale dobře vybaveného restaurátorského pracoviště.

Druhý den jednání pokračovalo představování různých digitalizačních projektů a po přestávce následovaly tři přednášky týkající se konzervování a restaurování rukopisů poškozených železagalovými inkousty:

- Jedert Vodopivec: Conservation of very damaged archival documents in the Archives of the Republic of Slovenia,
- Simon P. Dimech: Survey on the presence of Fe³⁺ ions in Iron Gall Ink documents in the Collections at the National Archives of Malta,
- Anna Czajka: 'Sitting on a ticking bomb.' Ink corrosion in historic archive in Poland.

Při závěrečné diskusi bylo zástupcem České republiky navrženo, aby tématem dalšího setkání European Heads of Conservation, které se uskuteční v létě 2018

v Estonsku (Tallin, Tartu), bylo vzdělávání restaurátorů, konzervátorů, technologů, ale také archivních pracovníků v oblasti péče o fyzický stav archiválií.

Závěr

Setkání evropských národních archivních konzervátorů bylo kolegy z Národního archivu Malty (především vedoucím restaurátorského oddělení Mariem Gaucim) dokonale připraveno. Jednání ukázalo, že digitalizační projekty v jednotlivých evropských archivech stále ve větší rozsahu zapojují restaurátory a konzervátory do přípravy archiválií, mnohdy i do samotného procesu digitalizování (odborná manipulace především s poškozenými archiváliemi). To samozřejmě blokuje část restaurátorských kapacit, které – zvláště jedná-li se o vysoce kvalifikované a zkušené pracovníky – následně chybí při samotném restaurátorském výkonu. Lze předpokládat, že takový trend by mohl v budoucnu způsobit jisté snížení atraktivity této profese s následným snížením zájmu o studium restaurátorských oborů.

Především příspěvky kolegů z Finska a Švédska naznačily, že digitalizaci archiválií považují za nástroj záchrany především informace, kterou archiválie nese, přičemž péče o samotný originál je upozaděna.

Přílohy:

1. Seznam účastníků
2. Program jednání
3. - 18. Jednotlivé prezentace zemí EU